Mondros, Cemiyetler ve Kuvayı Milliye — Deneme

Akıllı Soru · 05.11.2026 · 10 soru

Mondros Mütarekesi imzalanmış, ardından işgaller karşısında yerel direnişler başlamıştır. Bir süre sonra Anadolu'daki müdâfaa-i hukuk örgütleri ortak bir çatı altında toplanmış, bu birleşme Millî mücadelenin siyasal ve askerî dağınıklığını azaltmıştır.

1. I. Mondros Mütarekesi'nin imzalanması işgallere karşı yerel direniş hareketlerinin doğmasına zemin hazırlamıştır. II. Sivas Kongresi'nde bütün müdâfaa-i hukuk örgütleri tek çatı altında toplanmıştır. III. Kuvayı Milliye, düzenli ordunun kurulmasından sonra ortaya çıkan merkezî bir askerî güçtür. Yukarıdakilerden hangileri verilen gelişmelerden çıkarılabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) II ve III

E) I, II ve III

İşgal haberleri Anadolu'da yayılırken yerel direniş birlikleri, merkezî bir otoritenin yönlendirmesi olmaksızın kendi çevrelerini korumaya çalışıyordu. Bu dağınık yapı zamanla millî örgütlenme fikrini güçlendirdi ve kongrelerde daha birleşik bir siyasal çizgi arayışı belirginleşti.

2. Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Kuvayı Milliye, işgallere tepki olarak ortaya çıkan yerel bir savunma hareketidir.

B) Kuvayı Milliye, Mondros'tan önce kurulmuş merkezî bir ordu teşkilatıdır.

C) Kuvayı Milliye, saltanatın kaldırılmasından sonra oluşturulmuş resmî bir güvenlik gücüdür.

D) Kuvayı Milliye, yalnızca diplomatik görüşmeler yürütmek amacıyla kurulmuştur.

E) Kuvayı Milliye, Lozan Konferansı sırasında uluslararası bir askerî örgüt olarak tanınmıştır.

Mondros'un ardından başlayan işgaller, dağınık savunma girişimlerini doğurdu. Bu dağınıklık, Sivas Kongresi'nde ortak bir siyasal hedef altında birleşme ihtiyacını güçlendirdi; sonrasında Ankara'da açılan meclis, millî iradeyi kurumsallaştıran yeni bir aşamaya geçişi simgeledi.

3. I. Mondros'un imzalanması ile Sivas Kongresi arasında geçen sürede yerel direnişlerin ortaya çıkması beklenebilir. II. Sivas Kongresi, millî hareketin dağınık savunma girişimlerini tek çatı altında toplama yönünde bir adım olmuştur. III. TBMM'nin açılması, Sivas Kongresi'nden önce gerçekleşmiştir. Yukarıdakilerden hangileri bu anlatıya göre doğrudur?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) II ve III

E) I, II ve III

30 Ekim 1918 tarihli Mondros Mütarekesi uyarınca Osmanlı ordusunun terhis edilmesi kabul edilmiş, ardından 19 Aralık 1918'de Dörtyol'da ilk silahlı direniş başlamıştır.

4. Buna göre bu gelişmelerin, Millî Mücadele'nin başlangıç safhasında aşağıdakilerden hangisine işaret ettiği söylenebilir?

A) Kuvâ-yi Milliye'nin, merkezî ordunun yerini alan yerel silahlı savunma ihtiyacından doğduğu söylenebilir.

B) Kuvâ-yi Milliye'nin, bütün yurtta aynı anda kurulan düzenli askerî birliklerden oluştuğu söylenebilir.

C) Kuvâ-yi Milliye'nin, yalnızca Sivas Kongresi'nden sonra ortaya çıkan siyasî bir teşkilat olduğu söylenebilir.

D) Kuvâ-yi Milliye'nin, sadece Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti'nin idarî bir alt birimi olduğu söylenebilir.

E) Kuvâ-yi Milliye'nin, Mondros Mütarekesi'nden önce kurulmuş resmî Osmanlı askerî kuvveti olduğu söylenebilir.

5. Aşağıdakilerden hangisi Kuvâ-yi Milliye ile ilgili olarak söylenemez?

A) Mütareke döneminde ortaya çıkan milis gruplarını ifade etmesi

B) Kurtuluş Savaşı'nın ilk silahlı savunma kuruluşu sayılması

C) İlk silahlı direnişinin Güney Cephesi'nde Dörtyol'da başlaması

D) İlk silahlı direnişinin 19 Aralık 1919'da başlaması

E) İlk silahlı direnişinin Fransızlara karşı başlaması

6. Mütareke döneminde ortaya çıkan, Kurtuluş Savaşı'nın ilk silahlı savunma kuruluşu sayılan ve ilk silahlı direnişi 19 Aralık 1918'de Dörtyol'da başlayan teşkilatlanma aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kuvâ-yi Milliye

B) Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti

C) düzenli ordu

D) Reddiilhak Cemiyeti

E) Trakya-Paşaeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti

1918 sonlarında bir yerel yayında şu değerlendirme yer almıştır: "Mondros'tan sonra ordunun dağıtılmasıyla kasabalar kendi nöbetini kendi tutmaya başladı; bu silahlı kümeler, işgale karşı ilk savunma hattı sayıldı."

7. Bu sözlere bakılarak sözü edilen oluşum aşağıdakilerden hangisidir?

A) Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti

B) Kuvâ-yi Milliye

C) düzenli ordu

D) Sivas Kongresi

E) Dörtyol direnişi

30 Ekim 1918'de imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması uyarınca Osmanlı ordusu terhis edildi. Kısa süre sonra, 19 Aralık 1918'de Dörtyol'da ilk silahlı direniş başladı.

8. Buna göre Millî Mücadele'nin ilk dönemine ilişkin aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Merkezî askerî gücün zayıflaması, yerel silahlı savunma girişimlerini hızlandırmıştır.

B) Düzenli ordu sistemi, Mondros'tan hemen sonra bütün cephelerde eksiksiz biçimde kurulmuştur.

C) Sivas Kongresi toplanmadan önce Anadolu'daki bütün cemiyetler tek merkez altında birleşmiştir.

D) İlk silahlı direnişin başlaması, işgallere karşı her bölgede aynı gün harekete geçildiğini göstermektedir.

E) Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasıyla birlikte siyasal ve askerî örgütlenme tamamen sona ermiştir.

9. Mütareke döneminde ortaya çıkan, Kurtuluş Savaşı'nın ilk silahlı savunma kuruluşu sayılan milis gruplarını ifade eden kavram aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kuvâ-yi Milliye

B) Düzenli Ordu

C) Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti

D) Temsil Heyeti

E) Mebusan Meclisi

10. 4 Eylül 1919'da toplanan kongrede tüm müdâfaa-i hukuk örgütlerinin tek çatı altında birleştirilmesiyle oluşturulan teşkilat aşağıdakilerden hangisidir?

A) Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti

B) Kuvâ-yi Milliye

C) Redd-i İlhak Cemiyeti

D) Trakya-Paşaeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti

E) İzmir Müdâfaa-i Hukuk-ı Osmaniye Cemiyeti

Cevap Anahtarı

1. C	2. A	3. C	4. A	5. D
6. A	7. B	8. A	9. A	10. A

Çözümler

1. Mondros’un imzalanmasının ardından işgallerin başlaması, yerel direniş güçlerinin ortaya çıkmasına zemin hazırladığı için I çıkarılabilir. Sivas Kongresi’nde müdâfaa-i hukuk örgütlerinin Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti çatısı altında birleştirilmesi de II’yi doğrular. III ise yanlıştır; Kuvayı Milliye, düzenli ordudan sonra değil, işgallere karşı halkın yerel direniş güçleri olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle doğru seçenek I ve II’dir.

2. Parçada işgallere karşı yerel direniş birliklerinden söz edildiği için Kuvayı Milliye’nin yerel savunma hareketi olduğu sonucuna ulaşılır. B seçeneği yanlıştır; çünkü Kuvayı Milliye merkezî bir ordu değil, halkın yerel direniş gücüdür. C, D ve E ise hem dönem hem de işlev bakımından metinle uyuşmaz.

3. Mondros sonrasında işgallerin başlaması ile Sivas Kongresi arasında yerel direnişlerin ortaya çıkması doğal bir sonuçtur; bu yüzden I doğrudur. Sivas Kongresi’nin dağınık savunma girişimlerini tek çatı altında topladığı da II’yi doğrular. III yanlıştır; TBMM 23 Nisan 1920’de açılmıştır ve Sivas Kongresi’nden sonra gerçekleşmiştir. Bu nedenle doğru seçenek I ve II’dir.

4. Mondros Mütarekesi'yle ordunun terhis edilmesi yerel savunma boşluğu doğurmuş, Dörtyol'daki 19 Aralık 1918 direnişi de bu boşluğa karşı gelişen ilk silahlı tepki olmuştur. Bu nedenle A seçeneği doğru çıkarımdır. En güçlü çeldirici C'dir; çünkü Sivas Kongresi cemiyetlerin birleşmesini sağlamıştır, ancak Kuvâ-yi Milliye bundan önce Mütareke döneminde ortaya çıkmıştır.

5. Kaynaklara göre Kuvâ-yi Milliye'nin ilk silahlı direnişi Güney Cephesi'nde Dörtyol'da 19 Aralık 1918'de Fransızlara karşı başlamıştır. Ayrıca Kuvâ-yi Milliye, Mütareke döneminde ortaya çıkan milis grupları ve ilk silahlı savunma kuruluşu olarak tanımlanır. D seçeneğinde yalnızca yıl 1919'a kaydırıldığı için ince kusurlu ve yanlış olan seçenek odur. En güçlü çeldirici E'dir; çünkü olayın tarafını soruya yakın biçimde verir ve kaynaklarla uyumludur.

6. Doğru cevap Kuvâ-yi Milliye'dir; çünkü kaynaklarda bu yapının Mütareke döneminde ortaya çıkan milis grupları olduğu, Kurtuluş Savaşı'nın ilk silahlı savunma kuruluşu sayıldığı ve ilk silahlı direnişinin 19 Aralık 1918'de Dörtyol'da başladığı birlikte verilmektedir. En güçlü çeldirici olan Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti ise Sivas Kongresi'nde cemiyetlerin birleşmesiyle oluşmuş bir siyasî-örgütsel çatı olup ilk silahlı direnişi başlatan yapı değildir.

7. Doğru cevap B'dir. Alıntıda Mondros sonrasında ordunun terhis edilmesi ve işgallere karşı ortaya çıkan silahlı yerel gruplar birlikte verilmiştir; bu tanım Kuvâ-yi Milliye'ye aittir. En güçlü çeldirici A seçeneğidir; çünkü o da Millî Mücadele dönemine aittir, ancak bir cemiyet çatısıdır, silahlı milis gruplarını ifade etmez.

8. Doğru cevap A'dır. Verilen iki somut bilgi, ordunun terhis edilmesiyle merkezî askerî gücün zayıfladığını ve hemen ardından Dörtyol'da yerel silahlı direnişin başladığını göstermektedir. Bu nedenle yerel savunma girişimlerinin hızlandığı çıkarımı yapılabilir. En güçlü çeldirici E'dir; çünkü Mondros sonrasında devlet gücü zayıflasa da silahlı ve siyasal örgütlenme tamamen sona ermemiş, tersine yeni direniş biçimleri doğmuştur.

9. Doğru cevap A'dır. Kaynaklarda bu kavramın mütareke döneminde ortaya çıkan milis grupları olduğu ve Kurtuluş Savaşı'nın ilk silahlı savunma kuruluşu sayıldığı açıkça belirtilmektedir. En güçlü çeldirici C'dir; çünkü o da Millî Mücadele'nin önemli bir örgütüdür, ancak silahlı milis teşkilatı değil, cemiyetlerin birleştiği siyasî çatı yapıdır.

10. Doğru cevap A'dır. 4 Eylül 1919'da toplanan Sivas Kongresi'nde tüm müdâfaa-i hukuk örgütleri Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti çatısı altında birleştirilmiştir. En güçlü çeldirici B seçeneğidir; çünkü o da Millî Mücadele'nin önemli bir unsurudur, ancak kongrede birleştirilen cemiyetlerin adı değil, silahlı direniş gücünü ifade eden yapıdır.